

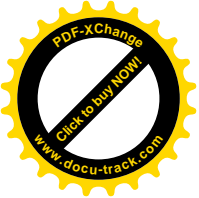
OPINTO-OHJAUSSUUNNITELMA TAIDON JA KULTTUURIN OPPILAITOS TAIKUUN

Jorma Salonen

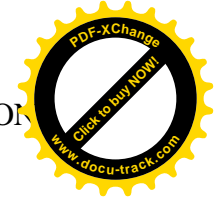
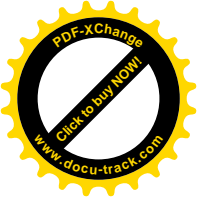
Kehittämishankeraportti
Lokakuu 2006

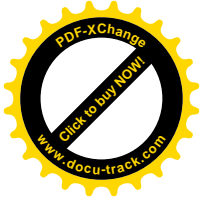
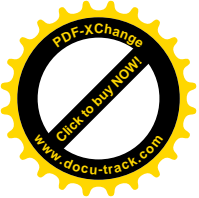
JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) SALONEN, Jorma	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 36	Julkaisun kieli suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi OPINTO-OHJAUSSUUNNITELMA TAIDON JA KULTTUURIN OPPILAITOS TAIKUUN		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu, Opinto-ohjaajakoulutus		
Työn ohjaaja(t) LERKKANEN, Jukka		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>Taidon ja kulttuurin oppilaitos TAIKU:n opinto-ohjaussuunnitelman tavoitteena on selkeyttää opinto-ohjauksen toteutumista ja tehdä opinto-ohjaus näkyväksi, tavoitteelliseksi toiminnaksi, jota arvioidaan ja kehitetään moniammatillisessa yhteistyössä oppilaitoksen sisällä ja alueellisissa verkostoissa. Kehittämishankkeen tarkoituksena oli selvittää: mitä opinto-ohjauksella tarkoitetaan, mitä siihen sisältyy ja miten se organisoidaan. Opinto-ohjaussuunnitelman laadinnassa hyödynnettiin olemassa olevaa verkostorakennetta ja aineisto kerättiin niiden avulla. Aineistona käytettiin Seinäjoen koulutuskeskuksen toimintakerptomusta ja opetussuunnitelman yhteistä osaa. Opinto-ohjaussuunnitelman laatiminen eteni prosessina Seinäjoen koulutuskuntayhtymän työryhmän, TAIKU:n johtoryhmän ja ryhmänohjaajien kommentoimana. Opinto-ohjaussuunnitelmaan kirjattiin opinto-ohjauksen tarkoitus, määritelmä, keskeiset periaatteet, toteutus sekä sisällöt ja organisointi opintoajan mallin mukaisesti. Opinto-ohjaus jaettiin tavoitealueiden mukaisesti henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen, oppimisen ja opiskelun sekä ammatillisen suuntautumisen ohjaukseen. Kuhunkin tavoitealueeseen kirjattiin opinto-ohjauksen tavoitteet, sisällöt, toimijat/päävastuuhenkilöt, menetelmät, arvioinnit ja verkostot. Lisäksi laadittiin taulukko TAIKU:n opinto-ohjauksen vastuista ja työnjaosta. Taulukkoon kerättiin kunkin ohjaustoimen päävastuullinen tekijä sekä muut toimintaan osallistuvat henkilöt.</p> <p>Opinto-ohjaussuunnitelmaa hyödynnetään oppilaitoksen eri koulutusohjelmissä ja ammattialoilla. Vaikka opinto-ohjaussuunnitelma on tehty Jurvan toimipisteeseen, niin se on sellaisenaan toimiva myös Ilmajoella, koska kummassakin toimipisteessä toimijat ovat tehtävänimikkeiltään lähes samoja.</p>		
Avainsanat (asiasanat) opinto-ohjaus, opinto-ohjaussuunnitelma		
Muut tiedot		

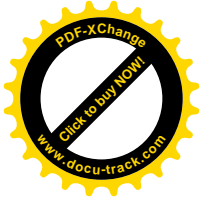
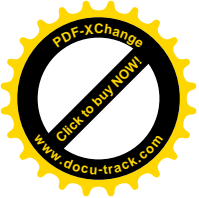

Author(s) SALONEN, Jorma	Type of Publication Development project report	
	Pages 36	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title Student Counselling Plan for Sedu, School of Crafts, Design and Culture, TAIKU		
Degree Programme Vocational Teacher Education College, Student counsellor education		
Tutor(s) LERKKANEN, Jukka		
Assigned by		
Abstract <p>At the School of Crafts, Design and Culture, TAIKU, the main target of the counselling plan is to clarify the realization of counselling and make counselling visible, target-oriented activity, which is evaluated and developed in multivocational co-operation, inside the institute as well as in regional networks. The aim of the development project was to find out what is meant by counselling, what does it includes and how it is organized. The existing network structures were used in composing the counselling plan and the material was gathered with their help. The annual report of the Seinäjoki Vocational Education Centre and the common part of the curriculum were used as material. The composing of the counselling plan proceeded as a process commented by a team from Seinäjoki Vocational Education Centre, TAIKU executive group and team leaders. The meaning of counselling, its definition, main principles, implementation, contents and organization according the model of study time were recorded in the counselling plan. Counselling was divided according to the target areas into personal growth and development, learning and studying and guidance to vocational orientation. The aims, contents, operators, methods, evaluations and networks of the counselling were recorded into each target area. Furthermore, a chart was composed consisting of responsibilities and distribution of work in counselling of TAIKU. The main responsible of each directing function and other personnel taking part in operation were gathered in the chart.</p> <p>Counselling plan is used in institute's different education programs and lines of work. Although counselling plan has been made in Jurva unit it is, as such, functional also in Ilmajoki, because in both units the operators are, by their assignment titles, almost the same</p>		
Keywords student counselling, the plan of counselling		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	2
2 OPINTO-OHJAUS	5
2.1 Opinto-ohjaus ohjauksen kentällä	5
2.2 Opinto-ohjauksen tavoitteet	6
3 OPINTO-OHJAUSTA KOSKEVAT SÄÄDÖKSET JA MUUT OHJEISTUKSET AMMATILLISESSA KOULUTUKSESSA	8
4 TUTKIMUSKYSYMYKSET	9
5 OPINTO-OHJAUSSUUNNITELMAN LAADINTA	10
6 OPINTO-OHJAUS TAIDON JA KULTTUURIN OPPILAITOS TAIKUSSA	11
6.1 Opinto-ohjauksen tarkoitus	11
6.1.1 Opinto-ohjauksen määrittely	11
6.1.2 Opinto-ohjauksen keskeiset periaatteet	11
6.1.3 Opinto-ohjauksen toteutus	11
6.2 Opinto-ohjauksen sisältö ja organisointi	12
6.2.1 Opinto-ohjaus ennen opintojen alkua	12
6.2.2 Opinto-ohjaus opintojen aloitusvaiheessa	14
6.2.3 Opinto-ohjaus opintojen kuluessa	15
6.2.4 Opinto-ohjaus opintojen päättövaiheessa	17
6.2.5 Opinto-ohjaus opintojen jälkeen	17
7 OHJAUKSEN TOIMIJAT JA TOIMINTAKÄYTÄNTÖ	18
8 POHDINTA	18
LÄHTEET	21
LIITTEET	23
LIITE 1. OPINTO-OHJAUSSUUNNITELMA Taidon ja kulttuurin oppilaitos TAIKUun	23
LIITE 2. Vastuut ja työnjako Taidon ja kulttuurin oppilaitos TAIKUun opinto-ohjauksessa	31

1 JOHDANTO

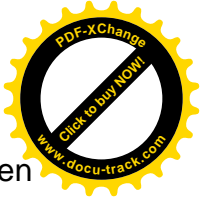
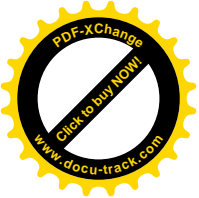
Seinäjoen koulutuskeskus (Sedu) aloitti toimintansa 1.1.2005, jolloin neljän eteläpohjalaisen koulutuksen järjestäjän koulutustehtävät yhdistettiin. Samalla kahdeksan ammatillista oppilaitosta liittyi yhteen. Seinäjoen koulutuskeskusta ylläpitää Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, johon kuuluu 14 kuntaa. Kuntayhtymä ylläpitää myös Seinäjoen ammattikorkeakoulua.

Seinäjoen koulutuskeskuksessa toteutetaan koulutusta 24 perustutkinnossa, joita toteutetaan 44 koulutusohjelmassa. Aikuisten näyttötutkintojen järjestämisoikeus oli 74 perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnossa. Opiskelijoita oli vuonna 2005 noin 4200, joista 1500 aikuisia. Sedun oppilaitoksissa toimi 315 päätoimista opettajaa ja yli 160 muuhun henkilökuntaan kuuluvaa. (Seinäjoen koulutuskeskuksen toimintakertomus 2005, 3)

Seinäjoen koulutuskeskuksen oppilaitokset kuuluvat Senuko-oppilaitosverkostoon, joka on kuuden ammatillisen oppilaitoksen ja kuuden luki-
on muodostama yhteistyöverkosto. Senuko-oppilaitosverkostossa opiskelee vuonna 2005 noin 5000 opiskelijaa.

Senukossa opiskelija voi valita opintoja kaikista yhteistyöoppilaitoksista ja siten laaja-alaistaa tutkintoaan, syventää haluamiaan oppisisältöjä tai lisätä jatko-opintovalmiuksiaan. Opiskelija voi valita toisesta oppilaitoksesta yhden ”kurkistuskurssin” tai suorittaa vaikka kaksi tutkintoa samanaikaisesti. Senuko tarjoaa opiskelijoilleen myös mahdollisuuden osallistua erilaisiin projekteihin ja tapahtumiin. Yksi merkittävimmistä Senukon järjestämistä tapahtumista on vuosittain toteuttavat Senuko Koulutusmessut. (Seinäjoen koulutuskeskuksen toimintakertomus 2005, 15)

Seinäjoen koulutuskeskuksen yksi tulosityksikkö on Taidon ja kulttuurinoppilaitos TAIKU. Se aloitti toimintansa vuoden 2005 alussa, kun Ilmajoen käsi- ja taide-teollisuusoppilaitos yhdistyi osaksi Seinäjoen koulutuskeskusta ja Seinäjoen koulutuskuntayhtymää. TAIKUssa koulutetaan käsi- ja taideteollisuuden perustutkinnon artesaaneja ja kuvallisen ilmaisun perustutkinnon kuva-artesaaneja. Opiskelijoita oppilaitoksessa on 287, opettajia 37, joista ryhmän ohjaajia on 25

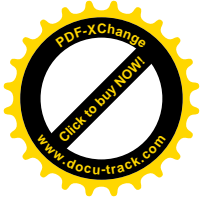
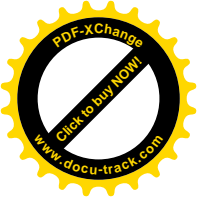
ja opinto-ohjaajia on kaksi. Muuta henkilöstöä on kymmenen. Opintotoimistojen opinto- ja toimistosihteerit hoitavat myös ohjaukseen liittyviä tehtäviä.

Sedun ja myös TAIKUn arvoja ovat ammattitaitoisuus, työelämäläheisyys, inhimillisuus ja yrittäjäyys. Nämä arvot ohjaavat kaikkea toimintaa. Toiminta-ajatuksen mukaisesti Sedu tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden kehittyä alansa osaavaksi ja arvostetuksi ammattilaiseksi.

Sedussa vallitseva ihmiskäsitys muodostaa opetuksen ja kasvatuksen perustan: Jokainen opiskelija on arvokas ja ainutkertainen. Hänellä on oikeus ihmisarvoiseen elämään ja työhön sekä tasa-arvoisiin mahdollisuuksiin opiskella. Sedu korostaa opiskelijan roolia aktiivisena toimijana, joka on itse halukas oppimaan ja kehittymään. Jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus tehdä yksilöllisiä valintoja ja vaikuttaa oman oppimiseensa. Yksilöllisyys merkitsee myös erilaisuuden hyväksymistä ja kunnioittamista sekä erilaisten opiskelijoiden ja opiskelutyöliien huomioon ottamista. Sedussa pidetään erityisesti huolta heistä, jotka eivät selviydy täysipainoisesti omin avuin. (Seinäjoen koulutuskeskuksen toimintakertomus 2005, 22)

Ammatillisessa koulutuksessa opinto-ohjaus on monen haasteen edessä. Yksilöllisten opintopolkujen suunnittelussa on tärkeää, että opiskelijan aikaisemmin hankittu osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan. Kuitenkin opiskelijoiden sitoutuminen opiskeluun vaihtelee. Opiskelijoilla saattaa olla oppimisvaikeuksia, elämänhallinnassa puutteita tai muuten motivaatio hukassa.

Myös valtakunnallisesti opinto-ohjauksen kehittämistarpeet havaittiin, kun opinto-ohjauksen tilaa arvioitiin valtakunnallisesti. Näissä arvioinneissa 40 % ammattiin opiskelijoista arvioi henkilökohtaisen ohjauksen riittämättömäksi. Opettajien sitoutumisessa ohjaukseen oli puutteita. Oppimisvaikeuksiin oli vaikea saada apua. Valinnaisuus ja henkilökohtainen opiskelusuunnitelma eivät toteutuneet hyvin ja opintojen seurannassa oli puutteita. Opinto-ohjauksen seurantajärjestelmät eivät antaneet palautetta opiskelijan näkökulmasta. (Numminen, Heino, Joronen-Vallin, Karlson, Lerkkanen, Virtanen & Pirttiniemi 2005, 7.)

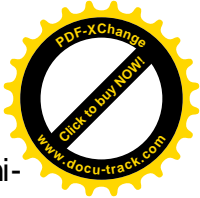
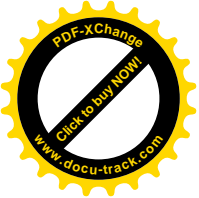

Erityisenä ongelmana nähdään opintojen keskeyttäminen. Opetusministeriön kehittämissuunnitelman (2003 - 2008) mukaan ammatillisen koulutuksen keskeiseksi tavoitteeksi onkin asetettu keskeyttämisen vähentäminen. Erityishuomiota on kiinnitettävä myös nivelkohtiin ja siirtymisiin kouluasteilta toiselle. Opintojen valinnaisuus ja lisääntyvä vaativuus sekä koulutustakuu luovat haastetta opinto-ohjaukselle ja edellyttävät sen kehittämistä. (Koulutus ja tutkimus 2003 – 2008.)

Verkostoyhteistyön kehittämisen myötä oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa tehtävä yhteistyö nivoutuu osaksi opinto-ohjaussuunnitelmaa. Ura- ja rekrytointipalvelua tulee kehittää ja lisätä yhteistyössä työvoimatoimistojen ja TE -keskusten kanssa Nuorten yhteiskuntatakuun toimeenpanon myötä (TM 891/39/2005, 4-7). Toimivan verkoston kehittäminen edellyttää kuitenkin selkeitä periaatteita ja malleja sekä tehtäväjakoa. Osapuolten keskeiset oikeudet ja velvollisuudet on määriteltävä riittävän tarkasti. (Puukari, Lairio, Nissilä 2001, 197-199.) Opinto-ohjauksen toteuttamisessa on tärkeää, että siihen osallistuu koko henkilökunta. Kuitenkin päävastuu opinto-ohjauksen suunnittelusta on opinto-ohjaajalla. Opinto-ohjauksessa on hyvä tehdä oppilaitoksen sisäistä asiantuntijayhteistyötä, yhteistyötä opiskelijoiden ja heidän kotiensa kanssa, eri oppilaitosten välillä sekä muiden ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa. Näin opinto-ohjauksella edistetään opiskelijoiden työllistymistä ja jatkokoulutukseen pääsemistä. (Numminen ym. 2005, 6.)

Opetussuunnitelman mukaan opintoihin tulee sisältyä opinto-ohjausta vähintään 1,5 opintoviikkoa. Tämän lisäksi opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista ja muuta tarpeellista opintojen ohjausta opintojensa ohella riittävästi. Opiskelijoista, joilla on oppimisvaikeuksia, läsnäoloon tai elämänhallintaan liittyviä vaikeuksia, tulee erityisesti huolehtia. (Numminen ym. 2005,6.) Opinto-ohjauksella tuetaan opiskelijan oppimista ja opiskelua, henkilökohtaista ja ammatillista kasvua. Ohjauksen peruseriaatteena on ohjattavan ihmisarvon kunnioittaminen, hyvinvoinnin ja tasa-arvon edistäminen.

Tämän kehittämishankkeen tarkoituksena on laatia opinto-ohjaussuunnitelma Taidon ja kulttuurin oppilaitos TAIKUun. Tällä hetkellä opinto-ohjaukseen liittyviä asioita on kirjattu Seinäjoen koulutuskeskuksen opinto-

ohjaussuunnitelmaan, opetussuunnitelman yhteiseen osaan ja toimintasuunnitelmaan/toimintakertomukseen 2005 sekä ammattialojen opetussuunnitelmiin. Tärkeä oman toiminnan kehittämisen työkalu tulee olemaan Seinäjoen koulutuskeskuksessa käyttöön otettava Eurooppalainen laatupalkintojärjestelmä EFQM.

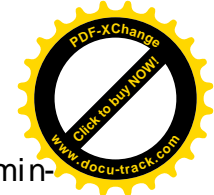
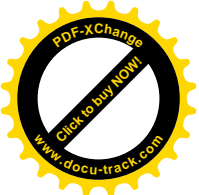
Taidon ja kulttuurin oppilaitos TAIKUlla ei ole kuitenkaan käytössä opinto-ohjaussuunnitelmaa, johon olisi kirjattu keskitetysti mitä ohjauksella TAIKUssa tarkoitetaan, millaisia ohjaustoimia opintojen eri vaiheissa toteutetaan ja kuka vastaa mistäkin osa-alueesta. Opinto-ohjaussuunnitelman laadinnalla varmistetaan se, että opiskelijat tietävät millaisia ohjauspalveluja TAIKUssa on tarjolla ja kuka niistä vastaa. Ohjauspalvelujen työnjako selkiintyy suunnitelman myötä myös opettajille ja muulle henkilökunnalle. (Numminen ym. 2005.6)

2 OPINTO-OHJAUS

2.1 Opinto-ohjaus ohjauksen kentällä

Ohjauksen käsite on moniulotteinen: siinä yhdistyy monia ammatti- ja toimintakäytänteitä sekä eri lähestymistapoja ja menetelmiä (Vehviläinen 2001). Opinto-ohjaus on monitieteellinen, teoriaperusteinen ja oppimista korostava vuorovaikutussuhde, jossa on kyse ohjattavan auttamisesta, ei terapiasta (Lerikkanen 2005).

Lairio ja Puukari (2001) tarkastavat ohjauksen käsitettä Gladdingin (1996) ja Nelson-Jonesin (1995) mukaan. He määrittelevät ohjauksen suhteellisen lyhytkestoiseksi ihmisten väliseksi teoriapohjaiseksi prosessiksi. Psykkisesti terveitä ihmisiä autetaan ratkomaan kehityksellisiä ja tilannesidonnaisia ongelmiaan. Ohjauksen määritelmässä on nähtävissä yhteisiä piirteitä: ohjaus on ammatti, joka edellyttää tiettyä koulutusta; ohjaus on aktiivista toimintaa, ei pelkää ongelmien kuuntelemista; ohjauksessa käsitellään henkilökohtaisia, sosiaalisia, ammatillisia ja koulutuksellisia asioita; ohjaajat työskentelevät yleensä ”normaalien” ihmisten parissa, joiden ongelmat vaativat esimerkiksi lyhytkestoista interventiota; ohjaus perustuu teoriaan ja noudattaa joitakin yleisiä periaatteita; oh-

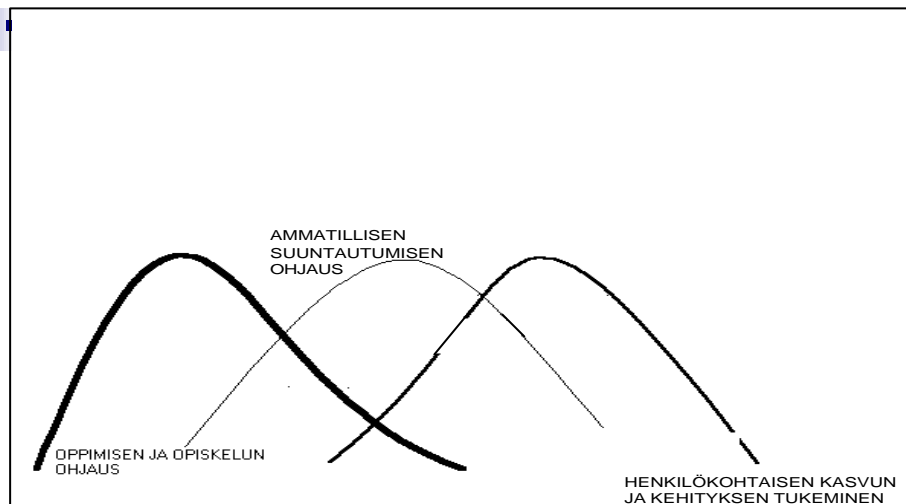
jausprosessin avulla ohjattava oppii tekemään päätöksiä ja uusintamaan toimintatapoja, tunnetiloja ja ajattelua. Opinto-ohjaus on yksi erityisalue ohjauksen saralla. (Lairio & Puukari 2001, 9-10).

Opinto-ohjauksessa ohjattavaa autetaan ymmärtämään ja selventämään omaa elämäntilannettaan ja tuetaan tulevaisuuden jäsentämisessä. Tavoitteena on, että opiskelija kokee voimaantumista ohjausprosessin aikana. Opinto-ohjauksella tavoitellaan kokonaisvaltaista hyvinvointia. Siihen liittyvät asiakas-keskeisyys: tuen, huolenpidon, lohdun ja toivon tarjoaminen. Ohjaaja luo ohjattavalleen mahdollisuuksia. Opinto-ohjaussuhde on luonteeltaan virallinen ja luottamuksellinen. (Lerikkanen 2005).

Opinto-ohjauksella tuetaan opiskelijan oppimista: annetaan asiallista ja oikeaa tietoa, autetaan selventämään ja luomaan kuvaa omista tavoitteista ja tulevaisuudesta, autetaan tunnistamaan omia voimavaroja ja rajoituksia sekä luomaan mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen. Se on prosessi, jossa opiskelija oppii arvioimaan ja kehittämään vahvuuksiaan suhteessa toimintaympäristönsä mahdollisuuksiin. (Lerikkanen 2005).

2.2 Opinto-ohjauksen tavoitteet

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija oppii arvioimaan valmiuksiaan ja kehittämään vahvuuksiaan sijoittuakseen työelämään ja jatko-opintoihin. Opinto-ohjaus jakautuu kolmeen tavoitealueeseen: henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen ohjaukseen, oppimisen ja opiskelun sekä ammatillisen suuntautumisen ohjaukseen. Näitä eri tavoitealueiden välisiä suhteita voidaan havainnollistaa kuviolla, jossa ne leikkaavat toinen toisiaan (kuvio 1.) (Lerikkanen 2005).

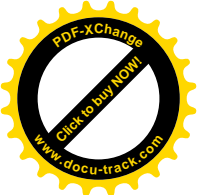

KUVIO 1. Opinto-ohauksen tavoitealueet (Lerikkanen 2005)

Henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen ohjauksen tavoitteena on vahvistaa opiskelijan elämänhallintataitoja, itsetuntemusta ja itseluottamusta. Henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen ohjaus korostuu silloin kun ohjattavana on nuoria, joiden identiteettikehitys ja itsenäistyminen ajoittuvat samaan aikaan. Lisäksi yhä enenevässä määrin osa opiskelijoista tarvitsee erityistä psyko-sosiaalista tukea elämässään ja opiskelussaan. (Lerikkanen 2005b.)

Oppimisen ja opiskelun ohjauksen tavoitteena on perehdyttää opiskelija uuteen opiskeluympäristöön sekä avustaa häntä opiskelujen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Opiskelijan omaa vastuuta opintojen etenemisestä korostetaan ja samalla häntä ohjataan seuraamaan omien opintojensa edistymistä ja asetettujen tavoitteiden saavuttamista. (Lerkkane n, 2005b.)

Ammatillisen suuntautumisen ohjauksen tavoitteena on tukea yksilöllisiä koulutus- ja uravalintapolkuja ja sillä tavoin edistää opintojen jälkeistä työllistymistä tai jatko- opintoihin hakeutumista. Ammatillisen suuntautumisen ohjaus sisältää monenlaisia tehtäviä kuten henkilökohtainen uraohjaus, koulutuksen markkinointi ja opiskelijavalinta. Keskeistä on kehittää opiskelijan omia päätöksentekotaitoja ja vahvistaa opiskelijan omaa ammatti-identiteettiä muistaen kuitenkin samalla elinikäisen oppimisen periaatteet. (Lerikkanen 2005b, Vuorinen 2005).

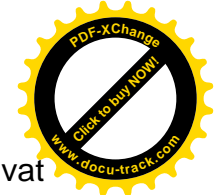
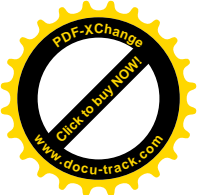
3 OPINTO-OHJAUSTA KOSKEVAT SÄÄDÖKSET JA MUUT OHJEISTUKSET AMMATILLISESSA KOULUTUKSESSA

Laki ammatillisesta koulutuksesta (L630/1998) määrittelee opiskelijan oikeudeksi saada opetussuunnitelman mukaista opetusta ja opinto-ohjausta (§ 29). Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija osaa toimia oppilaitosyhteisössä ja suunnitella opintonsa ja sitoutua opiskeluun, jolloin hänen on tiedettävä tutkintoon sisältyvä opinnot ja valinnaisuus. Opiskelijan tulee osata seurata opintosuoritusten kertymistä ja hakea tukea opintojensa suunnittelulle samoin kuin opiskeluun liittyviin vaikeuksiin. Opiskelijalta edellytetään taitoa hakea työtä tai opiskelupaikkaa myös ulkomailta. (Numminen ym 2005, 6).

Opinto-ohjaus tulee toteuttaa siten, että opiskelija saa riittävästi tietoa koulutuksesta ennen sen aloitusta ja sen aikana. Hän saa tietoa ja kokemusta työelämästä, yrittäjyydestä ja ammateista. Hän tutustuu ja saa mahdollisuuden kansainvälisiin kontakteihin, opiskeluun ja työhön. Hän saa tukea opiskeluunsa ja elämäänsä mahdollisesti liittyvissä ongelmissa. Opiskelijoille on laadittava valintojensa mukainen henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Erityisesti on huomioitava opiskelijat, joilla on ollut vaikeuksia perusopetuksen tai ammatillisen koulutuksen alkaessa.

Opinto-ohjaussuunnitelma. Opinto-ohjaussuunnitelman yhteiseen osaan tulee sisällyttää opinto-ohjauksen tukipalvelujen järjestäminen ja henkilökohtaisen opetussuunnitelman laadinta. Ohjauksen ja opetuksen saatavuudesta kaikkina työpäivinä on huolehdittava, myös työssäoppimisen aikana ja erityisesti sen alussa. Saatavuus on taattava koulutuksen järjestämistavasta riippumatta. Itsenäiset opiskelutehtävät suunnitellaan siten, että opiskelijoiden työskentelyä ohjataan ja tavoitteiden saavuttamista arvioidaan. Lähiopetuksen ja opettajan ohjauksen tulee olla keskeistä opintojen alussa. Tarvittaessa annetaan tukiopetusta. Itseohjautuvuuden kasvaessa opiskelijan vastuuta lisätään vähitellen. Opettajan rooli on suunnitella, seurata ja arvioida. (Numminen ym. 2005,6)

Opinto-ohjaussuunnitelma voidaan laatia opintoajan, opinto-ohjaussisällön, -muodon ja/tai työjaon mukaan. Opinto-ohjauksessa tiedotus ja neuvonta ajoitetaan koko opiskeluaikalle mukaan lukien nivelvaiheet samoin ammatillisen suun-

tautumisen ohjaus. Henkilökohtainen, ryhmäohjaus ja luokkaohjaus painottuvat opiskeluajalle kuten myös kasvun ja kehityksen sekä oppimisen ja opiskelun ohjaus.

Opinto-ohjaussuunnitelman valmistelun tulee olla laajapohjaista. Tehtävään voidaan perustaa työryhmä, johon kutsutaan eri asiantuntijoita, opettajia, oppilaitoksen henkilöstöä ja mahdollisesti opiskelijoita. Suunnittelutyössä on oltava mukana myös oppilaitoksen johto. Näin varmistetaan opinto-ohjaussuunnitelman vahvistaminen osaksi opetussuunnitelmaa. Ohjaussuunnitelmassa tavoitteet ja toimintalinjaukset laaditaan niin, että ne tukevat oppilaitoksen strategiaa ja perustehtävää. (Numminen ym. 2005, 10)

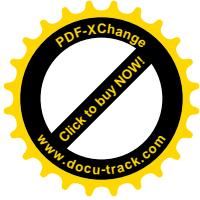
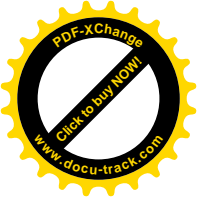
Opiskelijan lähin ohjaaja on opettaja, joka ohjaa opiskelijan opinto-ohjaajan luo silloin, kun hänen oma asiantuntijuutensa ei riitä. Opiskelijakeskeistä lähestymistapaa voidaan pitää lähtökohtana verkostoyhteistyön kehittämisessä. Vertaisohjaus opiskelijatutoreineen on oppilaitoksen sisäistä verkostoyhteistyötä. (Puukari, Lairio & Nissilä 2001, 198)

4 TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tämän kehittämistehtävän tarkoituksena on selvittää

1. Mitä opinto-ohjauksella tarkoitetaan Taidon ja kulttuurin oppilaitos TAI-Kussa?
2. Mitä opinto-ohjaukseen sisältyy Taidon ja kulttuurin oppilaitos TAIKUsa?
3. Miten opinto-ohjaus organisoidaan Taidon ja kulttuurin oppilaitos TAI-KUssa?

Tutkimuskysymyksiä tarkastellaan Jurvan toimipisteen näkökannalta.

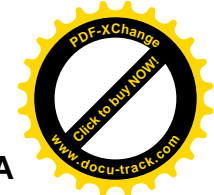
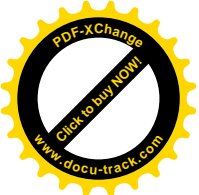

5 OPINTO-OHJAUSUUNNITELMAN LAADINTA

Kehittämishankkeen toteuttamisessa hyödynnettiin olemassa olevaa verkostorakennetta ja aineisto kerättiin niiden avulla. Aineistona käytettiin Seinäjoen koulutuskeskuksen toimintakertomusta (2005) ja opetussuunnitelman yhteistä osaa (2005). Opinto-ohjaussuunnitelman laatiminen eteni prosessina, siten, että alkuvaiheessa opinto-ohjauskäsitettä ja opinto-ohjaussuunnitelman tekemistä tarkasteltiin Seinäjoen koulutuskeskuksen yhteisen osan laatineen Sedun opinto-ohjaajien työryhmässä sekä TAIKUn johtoryhmässä. Opinto-ohjaajat kaikista koulutuskeskuksen oppilaitoksista kuuluvat Sedun opinto-ohjaajien työryhmään. Johtoryhmässä päätettiin tehdä Taidon ja kulttuurin oppilaitos TAIKUn opinto-ohjaussuunnitelmaa opintopolun muodossa ja pohjana käytettiin Jyväskylän ammattiopiston taulukkoa, joka lähestyy opinto-ohjausta sen tavoitealueista käsin siten, että kullekin tavoitealueelle tulee sisällöt ja tavoitteet, toimijat, menetelmät ja materiaalit, arviointi sekä yhteistyöverkostot. Prosessin alkuvaiheessa tutustuttiin myös opetushallituksen työryhmän ohjaussuunnitelman laatimisoppaaseen. (Numminen ym. 2005)

Seuraavassa vaiheessa keväällä 2006 oppilaitoksemme opinto-ohjaussuunnitelman työstämistä jatkettiin TAIKUn johtoryhmässä. Kokoontumiskertoja oli neljä. Johtoryhmän kokouksissa pidettiin aina pöytäkirjaa. Taulukoon kirjattiin oppilaitoksemme omia käytänteitä. Opinto-ohjaussuunnitelma työstettiin sellaiseen muotoon, että se voitiin esittää ryhmänohjaajille, opinto- ja toimistosihteerille kommentoitavaksi. Opinto-ohjaustunneilla opiskelijat saivat esittää myös omia näkemyksiään opinto-ohjauksesta, jotka kirjattiin pohdintaan.

Kesäkuun alussa 2006 laadittua opinto-ohjaussuunnitelmaa prosessoidaan käytännössä koko ajan ja siksi on tärkeää, että siihen voidaan tehdä muutoksia aina tarvittaessa. Syksyllä 2006 opinto-ohjaussuunnitelmaa täydennetään niillä kehittämissuunnitelmilla, joita henkilökunta näkee tarpeelliseksi ja hyödylliseksi. Silloin laaditaan myös alustavasti vastuu- ja työjako toimijoittain. Erityisopetussuunnitelma, HOPS-, HOJKS, TOPPI-ohjeistukset, opiskelijahuollon suunnitelma, kriisitoimintaopas, päihdestrategia ja järjestyssäännöt täydentävät opinto-ohjaussuunnitelmaa.

6 OPINTO-OHJAUS TAIDON JA KULTTUURIN OPPILAITOS TAIKUSSA

6.1 Opinto-ohjauksen tarkoitus

6.1.1 Opinto-ohjauksen määrittely

Opinto-ohjauksessa ohjattavaa autetaan ymmärtämään ja selventämään omaa elämäntilannettaan ja tuetaan tulevaisuuden jäsentämisessä. Tavoitteena on, että opiskelija kokee voimaantumista ohjausprosessin aikana. Opinto-ohjauksella tavoitellaan kokonaisvaltaista hyvinvointia. Ohjaaja luo ohjattavalle mahdollisuuksia. Opinto-ohjaussuhde on luonteeltaan virallinen ja luottamuksellinen. (Lerkkanen 2005)

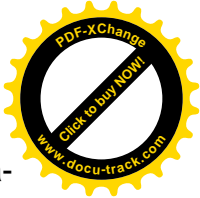
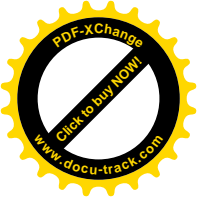
6.1.2 Opinto-ohjauksen keskeiset periaatteet

Opinto-ohjauksen lähtökohtana on käsitys opiskelijasta aktiivisena ja vastuullisena oman oppimisprosessinsa haltijana. Opiskelijaa ohjataan koko elämän kestäväälle oppimispolulle siten, että hän sitoutuu opiskeluunsa ja ottaa vastuuta omien opintojensa suunnittelusta ja etenemisestä.

Opinto-ohjausta annetaan yksilöllisten tarpeiden mukaan ja tarvittaessa opiskelijaa ohjataan hakeutumaan muihin ohjaus- ja/tai tukipalveluihin. Ohjauksessa hyödynnetään alueellista ja valtakunnallista verkostoyhteistyötä sekä vertaisohjausta. Ohjausta annetaan myös verkon kautta. Yhteistyötä tehdään kotien ja vanhempien/huoltajien kanssa.

6.1.3 Opinto-ohjauksen toteutus

Opinto-ohjausta sisältyy perustutkintoihin vähintään 1, 5 opintoviikkoa. Opinto-ohjaus jaetaan koko opiskeluajalle painottuen opintojen alkuun ja loppuun. Lisäksi opiskelijalla on mahdollisuus saada henkilökohtaista opintojen ohjausta koko opintojensa ajan tarvittaessa. Opiskelijan itsenäistä opiskelua seurataan ja tarvittaessa hänelle järjestetään lisäopetusta. Opiskelijaa ohjaavat koulutusala-päällikkö, opinto-ohjaaja, ryhmäohjaaja ja kunkin kurssin opettaja yhteistyössä muun opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa. Opinto- ja toimistosuhteilla on mer-

kittävä rooli opiskelijoiden palvelemisessa. Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta jokaisena työpäivänä, myös työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen aikana. Työvoimatoimistojen ja elinkeinoelämän kanssa yhteistyössä kehitetään ura- ja rekrytointipalveluja sekä edistetään opiskelijoiden työllistymistä ja jatkokoulutukseen pääsemistä.

Opiskelijan lähin ohjaaja on ryhmänohjaaja/opettaja, joka ohjaa opiskelijan opinto-ohjaajan luo tarvittaessa. Opinto-ohjauksen toteutukseen osallistuu koko henkilökunta. Opinto-ohjaaja vastaa opinto-ohjauksen suunnittelusta.

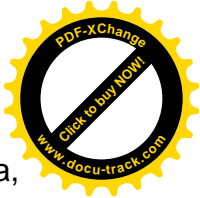
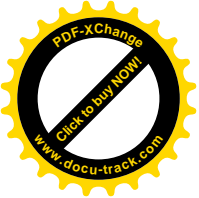
Opinto-ohjauksessa opiskelijalle annetaan tietoa koulutuksesta, suoritettavasta tutkinnosta, opintojen muodostumisesta ja sisällöistä sekä vapaasti valittavista opinnoista. Lisäksi opiskelija saa tietoa ja kokemusta työelämästä, yrittäjyydestä ja ammateista. Opiskelija tutustuu ja saa mahdollisuuden kansainvälisiin kontakteihin, opiskeluun ja työhön. Opiskelijaa tuetaan opiskeluun ja elämään mahdollisesti liittyvissä ongelmissa.

6.2 Opinto-ohjauksen sisältö ja organisointi

6.2.1 Opinto-ohjaus ennen opintojen alkua

Opinto-ohjaussuunnitelma on esitetty taulukkomuodossa liitteessä 1. Siinä ohjaus on jaettu opiskeluajan ja ohjauksen tavoitealueiden mukaisesti. Seuraavassa tekstissä avataan liitteen 1. taulukkoa yksityiskohtaisemmin.

Henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen ohjauksen tavoitteeksi asetettiin opiskelijoiden kokonaisvaltainen huomioiminen, josta päävastuu on opinto-ohjaajalla. Seinäjoen koulutuskeskuksen muissa yksiköissä ei ole kuraattoreita paitsi Seinäjoen ammattioppilaitoksella. Opinto-ohjaaja osallistuu opiskelijoiden tutustumistilaisuuksiin, koulutuskokeiluihin ja valintaprosessiin. Erityisopettaja pyytää tarvittaessa siirtohojksit ja kartoittaa erityisen tuen tarvitsijoita ja heidän tukipalvelujen tarvetta sekä pyytää yhteistyössä opintosihteerin ja opinto-ohjaajan kanssa kunnilta maksusitoumukset. He ovat tarvittaessa myös yhteydessä vanhempiin/huoltajiin. Seinäjoen koulutuskeskukselle tehtiin ensimmäisen kerran

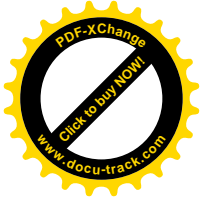
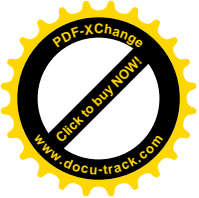

yhteinen hakijan opas. Koulutusalapäällikkö päivitti TAIKU:n tiedot tutkinnoista, koulutusohjelmista ja ammattialoista.

Oppimisen ja opiskelun ohjauksen tavoitteena on opiskelijavalinnan toteutuminen. Tiedottamisessa päätoimijoina ovat opintotoimiston opintosihteeri ja toimistosihteeri. He kirjaavat opiskelijapaikan vastaanottaneet, lähettävät opiskelijan oppaan ”Elämää TAIKUssa”, laativat opiskelijaryhmien nimiluettelot ja tiedottavat jälkihausta. Päävastuu on opintosihteerillä. Rehtori tekee lopullisen opiskelijavalintapäätöksen.

Ammatillisen suuntautumisen ohjauksessa tavoitteena on opiskelijan oman ammattialan löytäminen ja alalle sopivien ja motivoituneiden opiskelijoiden valinta. Opiskelijaksi hakeutuvat saavat tietoa koulutustarjonnasta ja opiskeluun liittyvistä asioista koulutusoppaasta, uudesta hakijan oppaasta (jaetaan lähialueen peruskoulujen opinto-ohjaajille). Opinto-ohjaaja vierailee opinto-ohjaustunneilla ja peruskoulujen vanhempainilloissa. Tulevat opiskelijat saavat infoa myös puhelimitse, netin kautta, koulutus- ja rekrytointimessuilla, oppilaitokseen tutustumiskäynneillä, ammatti tekemällä tutuksi täsmäpäivillä sekä median välityksellä. TAIKUun hakeville järjestetään huhtikuun viimeisenä perjantaina valintakoe, jonka aikana opiskelijaa myös haastatellaan. Hakijoille esitellään myös oppilaitoksen ja ammattialan toimintaa.

Peruskoulujen vanhempainiltoihin/oppitunteihin ja messutapahtumiin osallistutaan yhteistoiminnallisesti kaikkien toimijoiden kanssa. Näitä toimijoita ovat Sedun ja Senukon opinto-ohjaajat sekä viestinnästä ja markkinoinnista vastaavat. Koulutusalapäällikkö viestintä- ja markkinointivastaavan roolissaan vastaa kokonaisuudesta. Median välityksellä tapahtuvasta tiedottamisesta vastaa rehtori. Jurvassa koulutusalapäällikkö vastaa opiskelijatutoreiden kouluttamisesta markkinointitehtäviin. Puhelimen välityksellä tuleviin tiedusteluihin vastaa toimistosihteeri. Hän postittaa materiaalia koulutustarjonnasta eri sidosryhmille ja yksittäisille henkilöille. Sähköpostitiedustelut tulevat opintosihteerille ja opinto-ohjaajalle. Opintosihteeri vastaa tavanomaisiin pyyntöihin ja hänen pyynnöstään opinto-ohjaaja vastaa tarvittaessa. Nettisivujen ylläpidosta vastaa koulutusalapäällikkö viestintä- ja markkinointivastaavan roolissaan. Soveltuvuuskoetyöryhmän ammattialatiimit vastaavat oman koulutusohjelman ammattialoille hakeutu-

vien opiskelijoiden valintakoejärjestelyistä ja valinnoista. Toimintaa organisoivat koulutusalan päällikkö. Rehtori, koulutusalan päällikkö ja opinto-ohjaaja toimivat verkostoyhteistyössä eri oppilaitosten ja työvoimatoimistojen kanssa. Kaikilla heillä on säännöllinen verkostoyhteistyö Sedussa ja Senukossa.

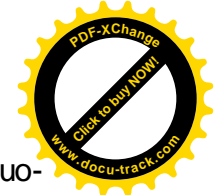
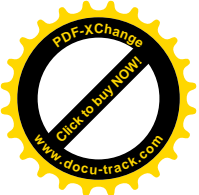
Koulutusalan päällikkö on Jurvassa yhdyshenkilönä ja organisoivat opiskelijakunnan toimintaa ja vastaa opiskelijatutoreiden koulutuksesta, vaikka nämä tehtävät kuuluisivatkin opinto-ohjaajan vastuulle. Syynä on tehtävien vaihto, koska opinto-ohjaaja vastaa työ- ja lukujärjestyksistä. Opiskelijakunta ei osallistu minkään opiskelijajärjestön toimintaan eikä se ole rekisteröity yhdistys.

6.2.2 Opinto-ohjaus opintojen aloitusvaiheessa

Henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen ohjauksen tavoitteena on opiskeluedellytysten turvaaminen, johon sisältyvät opiskelijan elämänhallintataidot, arjesta selviytyminen ja opintososiaaliset edut. Opinto-ohjaajan laatiman lomakkeen avulla ryhmäohjaaja kartoittaa alkuhaastattelussa opiskelijan elämänhallintataitoja. Opintotoimiston sihteerit hoitavat opintotukiasioita.

Oppimisen ja opiskelun ohjauksen tavoitteena on kiinnittää ja sitouttaa opiskelija opiskeluun sekä opintojen jäsentyminen. Ryhmäohjaaja vastaa opiskelijan alkuperähyttämistä ja käy opinto-oppaan läpi yhdessä opiskelijoiden kanssa. Uusille opiskelijoille ja heidän vanhemmilleen/huoltajille järjestetään omaisten ilta, jossa ovat mukana ryhmäohjaajat, terveydenhoitaja sekä kunnan ja asuntolan vastuuhenkilöitä. Ryhmäohjaaja laatii yhdessä opiskelijan kanssa hänen anomuksestaan opintojen tunnustamislomakkeelle aikaisempien opintojen/työkokemuksen perusteella henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman. Siihen kirjataan ehdotukset osaamisen tunnustamisesta. Opintosihteerit ja/tai opinto-ohjaaja kirjaa tunnustamiset Winhaan. Rehtorin päätöksen mukaisesti sen tekee opintosihteerit. Opintojen tunnustamisen paperiversio allekirjoittaa ryhmäohjaaja ja opiskelija sekä sen hyväksyy koulutusalan päällikkö. Käytännössä yhteisten opintojen tunnustamisen tekee opinto-ohjaaja.

Syyslukukauden ensimmäisellä viikolla koulutusalan päällikkö ja opinto-ohjaaja organisoivat kaikille opiskelijoille yhteisten ja vapaasti valittavien opintojen va-

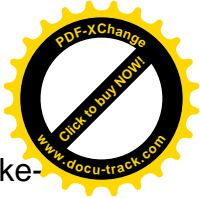
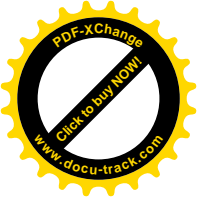
linnan. Päävastuu on opinto-ohjaajalla. Ryhmänohjaaja jakaa opiskelijoille vuosisuunnitelmat ja opetussuunnitelmat. Opintojaksosuunnitelmat sisältyvät opetussuunnitelmaan. Lisäksi ryhmänohjaaja tiedottaa opinto-ohjaajan tekemästä jaksottaisesta lukujärjestyksestä ja järjestyssäännöistä.

Ryhmänohjaajan alkuhaastattelun jälkeen kartoitetaan tietoja opiskelijoista, jotka tarvitsevat erityistä tukea. Opiskelijahuoltoryhmä käsittelee erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat kokouksessaan syyskuun puolivälin jälkeen ryhmänohjaajien esityksestä. Rehtori tekee päätöksen erityisopiskelijoista ja toimistos sihteeri kerää tiedot henkilötietolomakkeella ja vie ne Winhan opiskelijarekisteriin. Tarvittaessa ryhmänohjaaja laatii yhdessä opiskelijan ja alle 18-vuotiaan ollessa kyseessä myös yhteistyössä huoltajan/huoltajien kanssa henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman, joka sisältää noudatettavan henkilökohtaisen opetussuunnitelman. Opinto-ohjaaja on laatinut erityisopetuksen järjestämissuunnitelman ja tarvittavat lomakkeet. Hänellä on päävastuu HOJKS:n laadinnasta. Tarvittaessa hän saa apua erityisopettajalta ja koulutusalan päälliköltä. ATK-tukihenkilö ja opintos sihteeri jakavat salasanat tietoverkoon ja sähköpostiin sekä WinhaWilleen. Opinto-ohjaaja käy opinto-ohjauksen tunnilla ATK-luokassa tietoverkon käytön menettelytavat.

Ammatillisen suuntautumisen ohjauksessa tavoitteena on rakentaa yksilölliset koulutus- ja urapolut. Päävastuu on ryhmänohjaajilla, jotka hoitavat pääosin työssäoppimista ja näyttöjä. Työpaikoilla toimii työssäoppimisen ohjaajia. Opinto-ohjaaja avustaa heitä tarvittaessa.

6.2.3 Opinto-ohjaus opintojen kuluessa

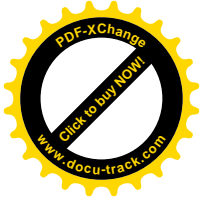
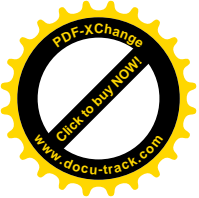
Henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen ohjauksessa tavoitteena ovat ihmisenä ja ammattilaisena kasvaminen, itsetuntemuksen ja itseluottamuksen vahvistaminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen. Tämä tavoitealue on kaikkien toimijoiden vastuulla. Tukea annetaan varhaisen puuttumisen periaatteella. Tämä tarkoittaa, että huolien herätessä tarkistetaan tilanne ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin. Opiskelijaa tuetaan saavuttamaan tavoitteensa ja luodaan mahdollisuuksia onnistumisten kokemuksiin. Opiskelija kohdataan aidosti, häntä kuunnellaan ja asioista keskustellaan. Tarvittaessa otetaan yhteyttä vanhem-

piin/hooltajiin tai muihin tukiverkostoihin. Vapaa-ajan toiminnalla tuetaan opiskelijan jaksamista ja aktivoidaan opiskelijoita harrastuksiin.

Oppimisen ja opiskelun ohjauksessa tavoitteena on opiskelijan opintojen suunnitelmallinen eteneminen. Opiskelijaa tuetaan opintojen seurannassa. Kurssiarviot tehdään arviointiohjeiden mukaan neljän viikon sisällä opintojakson ja kurssin päättymisestä. Ryhmänohjaaja seuraa opintojen etenemistä ja ryhtyy toimenpiteisiin, mikäli opinnot eivät etene. Tarvittaessa ryhmänohjaaja ohjaa opiskelijan opinto-ohjaajalle. Työssäoppimisen ohjaaja, usein sama kuin ryhmänohjaaja, vastaa työssäoppimisen ohjauksesta ja näyttöjen järjestämisestä. Näyttöjen järjestämistä hoitavat ammattialaryhmät. Ryhmänohjaaja tarkistaa ja seuraa opiskelijoiden HOPS:a ja erityisopiskelijoiden HOJKS:a. Opiskelijalle järjestetään tarvittaessa tukiovetusta, erityisopetusta tai samanaikaisopetusta/ohjausta. Väliaikaisesti keskeyttävät ja eroavat opiskelijat ohjataan ohjauskeskusteluun ja tarvittaessa edelleen koulutusalan päällikölle. Seinäjoen koulutuskeskuksen johtoryhmä tarkensi läsnäolo-ohjeiden tulkintaa lokakuun alussa 2006 siten, että opiskelijan ollessa syytä ilmoittamatta poissa 3 päivää, niin ryhmänohjaajan tulee ottaa puhelimella yhteyttä opiskelijaan tai käydä hänen asunnossaan. Ellei hän tavoita opiskelijaa, niin hänen tulee lähettää hänelle kirje. Jos opiskelija on alle 18-vuotias, niin kirje lähetetään myös hänen vanhemmilleen/hooltajilleen. Opiskelijalla tai hooltajalla on kirjeen postittamisesta 14 vuorokautta aikaa ilmoittaa syy poissaoloon oppilaitokselta. Jos ilmoitusta ei tule, niin opiskelija kirjataan eronneeksi. Opinto-ohjaaja kirjaa opintojen aikana muualla suoritettavat opinnot esimerkiksi kahta tutkintoa suorittavien osalta tai valinnaisiin opintoihin Senukoviikon opinnot ja harrastustoiminnot. Hän voi viedä ne Winhaan tai antaa opintosuhteelle.

Ammatillisen suuntautumisen ohjauksessa on tavoitteena opintojen suuntaaminen kohti uravalinnan tavoitteita. Tavoitealueen pääpaino on työssäoppimisessä ja päävastuussa siten ryhmänohjaaja/työssäoppimisen ohjaaja. Opinto-ohjauksella kehitetään opiskelijan omia päätöksentekotaitoja ja vahvistetaan opiskelijan omaa ammatti-identiteettiä sekä itsetuntemusta kohti työelämää tai jatko-opintoja.

6.2.4 Opinto-ohjaus opintojen päättövaiheessa

Henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen tukemisen tavoitteena on yksilöllisten ratkaisujen tukeminen niin, että opiskelijalla on usko omiin ratkaisuihin ja hän löytää itselleen mielekästä tekemistä. Päävastuu on opinto-ohjaajalla ja koulutusalan päälliköllä. Heitä tukevat tehtävässä ryhmänohjaaja, erityisopettaja ja aikuiskoulutusvastaava sekä verkostot.

Oppimisen ja opiskelun ohjauksen tavoitteena on opiskelijan valmistuminen ja asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Päävastuussa on ryhmänohjaaja. Neljännelle opiskeluvuodelle jääneet kartoitetaan ja heitä ohjataan ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan toimesta.

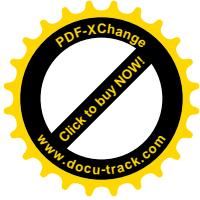
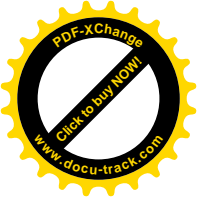
Ammatillisen suuntautumisen tavoitteena on, että opiskelija sijoittuu työhön tai saa jatkokoulutuspaikan tai saa koulutustaan ja kykyjään vastaavan jatko-opiskelupaikan. Päävastuussa ohjauksessa ovat opinto-ohjaaja ja ryhmänohjaaja. Erityistä tarvitsevien kohdalla tärkeä henkilö on myös työelämää tunteva erityisopettaja.

6.2.5 Opinto-ohjaus opintojen jälkeen

Henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen ohjauksessa tavoitteena on osallisuuden toteutuminen ja siten syrjäytymisen ehkäisy. Vastuussa ovat opinto-ohjaaja, ryhmänohjaaja ja erityisopettaja, koska kuraattoria ei ole. Neljännen vuoden opiskelijoita ohjataan jälkiohjauksella.

Oppimisen ja opiskeluohjauksen tavoitteena on oman elämänpolun tarkentuminen joko työelämän tai jatko-opiskelun kautta. Päätoimijana jälkiohjauksessa on opinto-ohjaaja.

Ammatillisen suuntautumisen ohjauksessa tavoitteena on koulutuksen vastuu työelämän tarpeisiin. Koulutuksen suunnittelussa ja kehittämisessä pyritään ennakoimaan työvoiman tarvetta ja osaamisalueita, joihin koulutuksen tulisi vastata. Vastuu on koulutusorganisaatiolla.

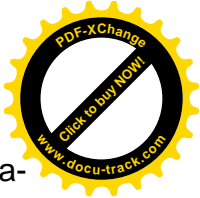
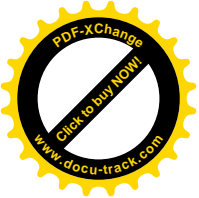
7 OHJAUKSEN TOIMIJAT JA TOIMINTAKÄYTÄNTÖ

Taidon ja kulttuurin oppilaitoksen toimijoihin kuukuvat: rehtori, koulutusalapäällikkö, aikuiskoulutusvastaava, opinto-ohjaaja, ryhmäohjaajat, opettajat, erityisopettaja, opintosihtööri, toimistosihtööri, kv-vastaava, terveyden hoitaja, terveyskeskuksen koulupsykologi. Liitteen 2. taulukkoon on kerätty tarkemmat tiedot Taidon ja kulttuurin oppilaitos TAIKUn opinto-ohjauksen vastuista ja työnjaosta. Taulukossa on esitetty kunkin ohjaustoimen päävastuullinen tekijä sekä muut toimintaan osallistuvat henkilöt.

8 POHDINTA

Toimiva opinto-ohjaus parantaa opiskelutaitoja ja oppimistuloksia, selkeyttää opiskelijoiden ammatillista suuntautumista sekä tukee opiskelijoiden kasvua ja kehitystä sekä kokonaisvaltaista hyvinvointia. Opinto-ohjauksella ja opiskelija-huollollisilla toimenpiteillä voidaan vähentää opintojen keskeyttämisiä sekä edistää opiskelijoiden terveellisen, turvallisen sekä viihtyisän oppilaitosilmapiirin luomista. (Numminen ym.2005,8.)

Tämän kehittämishankkeen tarkoituksena oli selvittää opinto-ohjauksen tarkoitus: määrittely, keskeiset periaatteet ja toteutus sekä organisointi Taidon ja kulttuurioppilaitos TAIKUssa. Opinto-ohjaussuunnitelma laadittiin opintoajan mukaisesti, koska haluttiin korostaa opinto-ohjauksen jatkuvuutta, Samalla haluttiin selkeyttää opinto-ohjausta ja tarkastella uudelleen jo vakiintuneita käytänteitä. Opinto-ohjaussuunnitelmaa varten laadittiin taulukko, johon kirjattiin tavoitteet, sisällöt, vastuuhenkilöt/päätoimijat, muut toimijat, menetelmät, materiaalit, arvioinnit sekä verkostot. Nämä osa-alueet kirjattiin opinto-ohjauksen tavoitealueiden mukaisesti henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen ja opiskelun sekä ammatillisen suuntautumisen ohjaukseen. Sivutuotteena tehtiin myös taulukko opinto-ohjauksen vastuista ja työnjaosta. Tämä taulukko on monelle toimijalle varmasti helppolukuisempi kuin ensimmäinen.

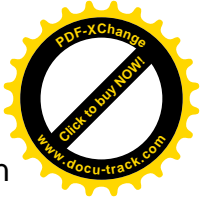
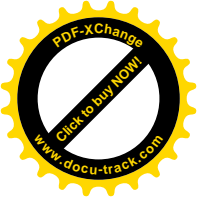

TAIKUn ryhmänohjaajilta, opettajilta ja opintotoimiston sihteereiltä saatujen palautteiden perusteella onkin nähtävissä, että suunnitelman käytännön toteuttamisessa tarvitaan myös keskustelua resursoinnista. Mielestäni epäselvintä resursointi on erityistä tukea tarvitsevien osalta. Tukea tarvitsevien määrä on kasvanut lukuvuonna 2006. Ryhmänohjaajat, jotka parhaiten tuntevat ryhmänsä opiskelijat, ovat suurelta osin kiinni käytännön ammattityön opettamisessa. Heillä ei mielestään ole aikaa eikä heille anneta lisää ohjaustunteja riittävästi erityistä tukea tarvitsevien ohjaukseen. Tässä kysymyksessä kehittämistä on vielä paljon, vaikka erityisohjauksen suunnitelma ja ohjausta palvelevat lomakkeet on laadittu Lyhty-projektin yhteydessä keväällä 2006. Oppilaitoksen johto odottaa ohjausta antavilta opettajilta yksityiskohtaista ennakkosuunnitelmaa opiskelijan ohjaustarpeesta ennen kuin lisätunteja voidaan maksaa. Seinäjoen koulutuskeskuksen osalta päivitetään vielä tänä lukuvuonna erityisopetuksen suunnitelmaa ja samalla yhtenäistetään käytänteitä yksiköissä. Tässä yhteydessä ratkaistaan myös, missä määrin tarvitaan mukautettuja tavoitteita opetussuunnitelmien opintokokonaisuuksiin.

Lyhty-projektin aikana Ilmajoen yksikön ryhmänohjaajat työstivät ryhmänohjaajan käsikirjaa. Tämän käsikirjatyön tavoitteena oli selkeyttää ryhmänohjaajan tehtävä- ja toimenkuvaa ryhmänsä opiskelijoiden ohjaamisessa. Valitettavasti tämä työ jäi kesken keväällä 2006. Taulukko opinto-ohjauksen vastuista ja työnjaosta sekä valmis ryhmänohjaajan käsikirja parantaisi huomattavasti ohjauksen koordinointia.

Kevään 2007 aikana Senuko-oppilaitosverkoston toiminta loppuu ja se yhdistetään Opinlakeus - Etelä-Pohjanmaan toisen asteen virtuaaliverkkoon. Tällöin syntyy koko Etelä-Pohjanmaan kattava lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten yhteistoimintaverkosto. Tavoitteena on kehittää ja vakiinnuttaa virtuaalioppiminen osaksi Etelä-Pohjanmaan 2.asteen oppilaitosten toimintaa. Haasteet lisääntyvät virtuaaliopintojen ohjaustoiminnassa ja verkostopedagogiikassa. Opinto-ohjaajien verkostoituminen ja virtuaalinen toiminta vakiintuu.

Yksi ohjauksen kehittämisen kohde on laatia ohjauksen arviointijärjestelmä. Eurooppalainen laatupalkinto EFQM on ollut käytössä Seinäjoen koulutuskuntayhtymässä. Sedun ensimmäinen EFQM-itsearviointi suoritettiin huhtikuussa 2006.

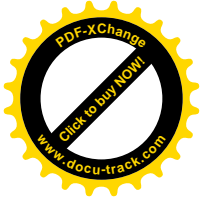

Sen avulla arvioidaan toiminnan nykytilaa ja menneisyyttä. Koulutustoiminnan kehittämisessä sekä organisaation henkilöstöltä, opiskelijoilta että muilta asiakailta saatava arviointitieto on merkittävää. Opiskelijoilta palautetta kerätään ja analysoidaan systemaattisesti jokaisesta toteutuneesta opintokokonaisuudesta. Opinto-ohjausta arvioidaan opiskelijabarometrilla säännöllisesti, seuraavan keran keväällä 2007. Tähän lomake päivitettiin opinto-ohjaajien kehittämistyöryhmässä elokuussa 2006.

Opinto-ohjaussuunnitelman laatimisen yhteydessä käytiin keskusteluja opinto-ohjauksesta myös opiskelijoiden kanssa. Tärkeimpänä näkemyksenään he esittivät sen, että opiskelijat saavat toteuttaa itseään ammatillisesti ja tehdä käsillään, mikä motivoi heitä. Nuorten heikko motivaatio opiskeluun ja keskeyttämiset voivat olla seurausta juuri siitä, että he eivät ole saaneet tai voineet tehdä ratkaisuja omista mielenkiinnon kohteista käsin. Taustalla on kylläkin lisääntyvässä määrin ongelmia mielenterveyden alueella sekä päihteiden liiallista käyttöä. Opinto-ohjauksen määrittäminen mahdollisuuksien luomiseksi ja tavoitteen määrittäminen voimaantumisen tuntemukseksi haastaa ja velvoittaa opiskelijaa miettimään, mitä hän todella haluaa itseltään ja elämältään. Olisi tärkeää rakentaa sellainen opintosuunnitelma, jonka avulla opiskelija voisi nähdä itsensä enemmän tekijänä kuin kohteena.

Opinto-ohjaus on parhaimmillaan moniammatillisen, osaavan ja jatkuvasti itseään kehittävän henkilöstön yhteistyötä. Tämän vuoksi haasteet jatkuvat. Opinto-ohjaus madaltaa hallinnon rajoja ja tiivistää verkostoyhteistyötä. Opinto-ohjausta on voitu parina viime vuonna kehittää kehittämishankkeiden määrärahoilla. Kun nämä hankkeet loppuvat, niin kysymys kuuluu, millä tavoin silloin rahoitetaan ohjauksen kehittämistyö?

Ohjauksen kehittäminen tapahtuu opetussuunnitelmatyön osana. Opetussuunnitelmiin tulivat näytöt syksystä 2006 alkaneeseen koulutukseen. Ammatillisten näyttöjen toteuttamisen ja niiden ohjauksen kehittäminen on tärkeä tehtävä seuraavaksi. Opetussuunnitelmien valtakunnallisia perusteita aloitetaan uusia, jotta nämä ammatilliset näytöt saataisiin paremmin mukaan opintokokonaisuuksiin ja toteutettua paremmin työpaikoilla. TAIKUun pitää tehdä ammatillisten näyttöjen ohjaussuunnitelma.

LÄHTEET

Koulutus ja tutkimus 2003 - 2008

[20.9.2005]

<http://www.minedu.fi.opm/koulutus/asiakirjat/kehittamissuunnitelma041203.pdf>

Lairio, M. & Puukari, S. Ohjaus käsitteenä ja ammattina. Teoksessa M. Lairio, S. Puukari (toim.), 2001. Muutoksista mahdollisuuksiin. Ohjauksen uutta identiteettiä etsimässä. Jyväskylä: yliopistopaino, 9-21

Lairio, M. & Puukari, S. 1999. Uusin taidoin uuteen tulevaisuuteen: yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen ohjaus- ja neuvontapalveluiden arviointia. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Laki ammatillisesta koulutuksesta (L630/1998) [28.10.2006]

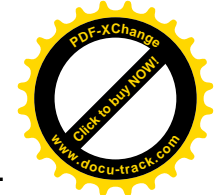
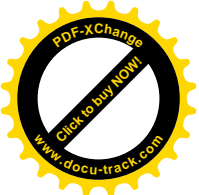
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980630>

Lerikkanen, J. 2005a. Ohjaus-käsite. Opinto-ohjaajakoulutus, luento 04.10.2005. Jyväskylän Ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Jyväskylä.

Lerikkanen, J. 2005b. Jyväskylän ammattiopiston opinto-ohjaussuunnitelma. [Viitattu 12.4.2005.] www.hamk.fi/oped-exo/ejulkaisu/Artikkelit2005/lor/40101a_lerikkanen_j.pdf.

Numminen, U. ,Heino, J. , Joronen-Vallin, K. , Karlsson, R. , Lerikkanen, J. , Virtanen, R. & Pirttiniemi, J. 2005. Miten tuemme opiskelijaa oppilaitoksessamme? Opas ammatillisen oppilaitoksen opinto-ohjaussuunnitelman laatimiseen. Opetushallitus.

Parkkinen, J., Puukari, S., Lairio, M. 2001. Ohjauksen filosofinen perusta. Teoksessa M. Lairio, S. Puukari (toim). Muutoksista mahdollisuuksiin. Ohjauksen uutta identiteettiä etsimässä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino, 23-40.

Puukari, S., Lairio, M. & Nissilä, P. 2001. Ohjauksen tulevaisuuden näkymiä. Teoksessa M. Lairio, S. Puukari (toim.). Muutoksista mahdollisuuksiin. Ohjauksen uutta identiteettiä etsimässä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 181-197.

Seinäjoen koulutuskeskuksen opetussuunnitelman yhteinen osa 2005

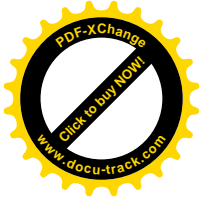
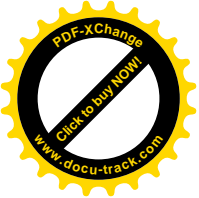
Seinäjoen koulutuskeskuksen toimintakertomus 2005

Työministeriö. 2005. Nuorten koulutus- ja yhteiskuntatakuun toteuttaminen sekä työpajatoiminnan vakinaistaminen. Muistio Dnro 15/600/2005, 891/39/2005 TM.

Vehviläinen, S. 2001. Ohjaus vuorovaikutuksena. Helsinki: Gaudeamus.

Vuorinen, R. 2005. Ohjaus ja sen rooli oppimisympäristöissä – haasteita kansallisista ja kv. arvioinneista. [Viitattu 12.4.2005.]

www.minedu.fi/opm/tapahtumat/Seminaariaineisto2505205/Vuorinen.pdf.

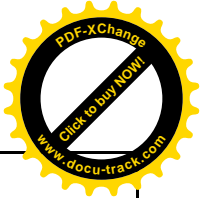
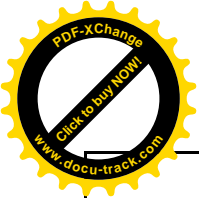

LIITTEET

LIITE 1. OPINTO-OHJAUSSUUNNITELMA Taidon ja kulttuurin oppilaitos TAIKU

Opinto-ohjaus ennen opintojen alkua

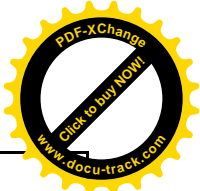
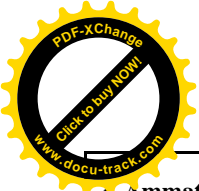
OPINTO-OHJAUKSEN TAVOITTEET	TAVOITTEET JA SISÄLTÖ	VASTUU	MENETELMÄT JA MATERIAALIT	ARVIOINTI	VERKOSTO
1. Henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen ohjaus	OPISKELIJOIDEN kokonaisvaltainen huomioiminen	opinto-ohjaaja koulutusalapäälikkö ryhmäohjaaja ammattialan opettaja erityisopettaja opintosihtööri toimistosihtööri	haastattelut hakijan opas tutustumiset att-päivät peruskoululaisille koulutuskokeilut siirtohojksit etukäteiskartoitus erityistukea tarvitsijoista joustava valinta mahdollisuuksien mukaan otetaan huomioon opiskelijan toiveet asumisesta ja muiden tukipalvelujen järjestämisestä esim. mielenterveyspalvelut yhteyden pidot vanhempien/huoltajien kanssa	yhteishaun tulokset Joustavan valinnan prosessin toimivuus	Sedu ja Senuko peruskoulujen opinto-ohjaajat, koulukuraattorit, erityisopettajat sosiaalitoimet opiskelijaterveydenhuolto opiskelijan käyttämät hoito- yms. palvelut kodit
2. Oppimisen ja opiskelun ohjaus	OPISKELIJAVALINNAN TOTEUTUMINEN opiskelijavalinnat	koulutusalapäälikkö opintosihtööri toimistosihtööri opinto-ohjaaja	kutsukirjeet valintakokeeseen tieto opiskelijavalinnasta opiskelijaopas opiskelijaryhmien nimiluettelot joustava valinta jälkihaku	Yhteishaun tulokset	Länsi-Suomen lääni/Vaasan yhteishakutoimisto
3. Ammatillisen suuntautumisen ohjaus	OPISKELIJAN OMAN AMMATTIALAN LÖYTÄMINEN JA ALALLE SOPIVIEN, MOTIVOITUNEIDEN OPISKELIJOIDEN VALINTA markkinointi rekrytointi <i>tarvittaessa koulutus-alan ja oppilaitoksen vaihtaminen?</i>	opinto-ohjaaja koulutusalapäälikkö rehtori opintosihtööri toimistosihtööri lehtorit ATK-tukihenkilö markkinointiryhmä viestintä- ja markkinointivastaava soveltuvuuskoeryhmä	avoimet ovet vierailut peruskouluihin peruskoulujen vanhempainillat Sedu ja Senuko yhteiset markkinointimateriaalit kirjeet peruskoulujen ja lukiodien opoille ja muille sidosryhmille valintakoetilanteessa info oppilaitoksesta tutkimuskohtaiset esitteet -> oppilaitoksen yhteinen esite www.sedu.fi tutustumiset koulutukseen ja oppilaitokseen sedubussi koulutusalojen omat rekrytahtumat valintakokeet oppilaitosta tai koulutusalaa vaihtavat jo opintonsa aloittaneet opiskelijat		Sedun opinto-ohjaajat Senukon opinto-ohjaajat maakunnan opinto-ohjaajat vanhemmat/huoltajat Länsi-Suomen lh:n yhteishakutoimisto alan ammattijärjestöt SAKKI ry Työvoimatoimisto

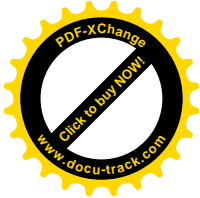
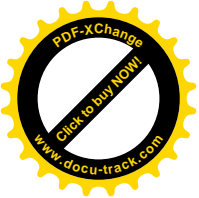
	<p>RYHMÄNOHJAAJIEN JA OPISKELIJATUU- TOREIDEN VALMIUK- SIEN PARANTA-MINEN</p> <p>ryhmänohjaajakoulutus opiskelijatutor-koulutus</p>		<p>ryhmänohjaajakoulutusmate- riaali (suunnitteluun)</p> <p>opiskelijatuutorkoulutusmate- riaali</p>		
--	---	--	--	--	--

Opinto-ohjaus opintojen aloitusvaiheessa

OPINTO-OHJAUKSEN TAVOITTEET	TAVOITTEET JA SISÄLTÖ	VASTUU	MENETELMÄT JA MATERIAALIT	ARVI- OINTI	VERKOSTO
1. Henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen ohjaus	<p>OPISKELUEDEL- LYTYSTEN TUR- VAAMINEN elämänhallintataidot arjesta selviytyminen opintososiaaliset edut (mm. asuminen, opintojen rahoitus)</p>	<p>ryhmänohjaaja opintos sihteeri toimistos sihteeri opinto-ohjaaja erityisopettaja</p>	<p>arjessa kohtaaminen (kuunteleminen ja kes- kustelu) opinto-oppaan läpikäy- minen alkuhaastattelulla selvi- tetään opiskelijan elä- mänhallintataitoja läsnäolo-ohjeistus vapaa-ajan toiminta, asumisen arkielämän ohjaus oppilaitoksen järjesty- säännöt päihdestrategia kriisitoimintaohjeistus opiskelijahuoltosuunni- telma erityisopetussuunnitelma opinto-ohjaussuunnitelma</p>	<p>jaksopalautteet läsnäoloseuran- ta ennen lasken- tapäivää kes- keyttäneet opiskelijat</p>	<p>Sedu Senuko opiskelijahuoltotyön toimijat KELA opiskelijoiden huoltaj- at nuoriso- ja vapaa-ajan toimijat terveydenhoitaja sosiaalityöntekijät mielenterveystyönteki- jät päihdetyöntekijät muiden lähettävien tahojen työntekijät (opettajat, opot)</p>
2. Oppimisen ja opiskelun ohjaus	<p>OPISKELUUN KIINNITTYMINEN opiskelijoiden pereh- dyttäminen ja ohjaus- tarpeen arviointi opiskelijarekisterin luominen</p> <p>OPINTOJEN JÄ- SENTYMINEN orientaatiojakso lukuvuoden koulu- päivät, työjärjestys luki- ja matematiikka- testit ja hahmottamis- testit opintojen tunnusta- minen niveltiedot alkuhaastattelulomake HOPS, erityisopiskelijaksi nimeäminen HOJKS opiskelijoiden pereh- dyttämissuunnitelma</p>	<p>ryhmänohjaaja toimistos sihteeri opinto-ohjaaja koulutusalan päällikkö erityisopettaja opiskelijahuolto- ryhmä lehtorit opiskelijatutorit ATK-tukihenkilö</p>	<p>henkilötietolomake opinto-oppaan läpikäy- minen ATK-tuki-info ja ATK- opas opintojen tunnustaminen ja kirjaus, Winha orientaatiojakso amma- tillisiin opintoihin opetussuunnitelmat, lukusuunnitelmat ja vuosisuunnitelma opinto-opas lukujärjestykset ryhmänohjaajan kansio (suunnitellaan ja työste- tään) kaksoistutkinto-ohjaus testit: luki + mat ja hahmotus testien huo- mioiminen opetuksen ja ohjauksen toteuttamises- sa HOPS ja HOJKS (Win- ha ja omat ohjeet) opiskelijoiden perehdyt- täminen; mm. tiedotta- minen, intra, sähköposti, salasanat alkuhaastattelulomake yhteydet vanhem- piin/huoltajiin</p>	<p>kuinka monta (%) opiskeli- joista tulohaas- tatellaan? kuinka monta (%) opiskeli- joista osallistuu luki- ja mate- matiikkatestei- hin?</p>	<p>Sedu Senuko opot huoltajat Niilo Mäki instituutti</p>

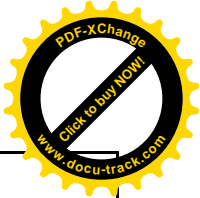
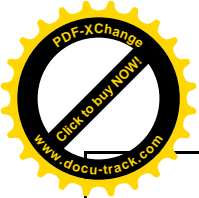

3. Ammatillisen suuntautumisen ohjaus	YKSILÖLLINEN OPINPOLKKU työssäoppiminen ja näytöt yksilöllisten koulutus- ja urapolkujen suunnittelu	ryhmäohjaaja toppiohjaajat opinto-ohjaaja yhteistyössä	kaksoistutkinto Näyttöopas?	kuinka monella opiskelijalla (%) on HOPS ja / tai HOJKS kaksoistutkinto-opiskelijoiden määrä (%)	Sedu Senuko opiskelijanvanhemmat/ huoltajat opiskelijaterveydenhuolto
--	--	--	------------------------------------	---	--

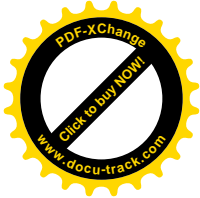
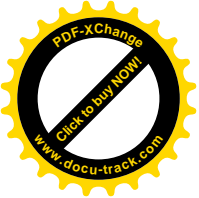

Opinto-ohjaus opintojen kuluessa

OPINTO-OHJAUKSEN TAVOITTEET	TAVOITTEET JA SISÄLTÖ	VASTUU	MENETELMÄT JA MATERIAALIT	ARVIOINTI	VERKOSTO
<p>1. Henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen ohjaus</p>	<p>IHMISENÄ JA AMMATTILAISENA KASVAMINEN</p> <p>opiskelijan elämänhallintataitojen vahvistaminen roolin ja paikan löytymisen tukeminen aikuisuuteen kasvu tapakasvatus vastuun kantaminen alan työkuultuurin vahvistaminen</p> <p>ITSETUNTEMUKSEN JA ITSELUOTTAMUKSEN VAHVISTAMINEN</p> <p>varhainen puuttuminen</p>	<p>kaikki työntekijät</p>	<p>opintojen tukeminen mahdollisuus henkilökohtaiseen ohjaukseen onnistumisen kokemukset aito kohtaaminen kuunnellaan, keskustellaan, lupa kysyä, lupa saada palauttet vapaa-ajan toiminnan järjestäminen työaikojen noudattaminen työelämään tutustumisjaksot työsuojeluun liittyvien tekijöiden huomioiminen</p>	<p>jaksoarvioinnit joka jakson päätteeksi reklamaatiot HOJKS:n seuranta opiskelijabarometri opm:n tuloksellisuusmittari: keskeyttämisen- ja eroamisen mittarit (huom! negatiiviset eroamiset) läänihallituksen eroamistilasto tukipalvelujen tarjonta ja toimivuus yhteiset opiskelijapalautteet keväisin tai opintojen päättövaiheessa</p>	<p>Sedu Senuko työssäoppimispaikat sosiaali- ja terveystoimi nuoriso- ja vapaa-aikatoimi</p>
<p>2. Oppimisen ja opiskelun ohjaus</p>	<p>OPINTOJEN SUUNNITELMALLINEN ETENEMINEN</p> <p>opiskelijoiden oma-toiminen opintojen seuranta (Winha)</p> <p>ryhmän ohjaajan suorittama opintojen etenemisen seuranta</p> <p>toimenpiteet kun opinnot eivät etene työssäoppimisen ja näyttöjen ohjeistaminen</p> <p>keskeyttävien ja eroavien ohjaus</p>	<p>ryhmänohjaaja</p> <p>koulutusalan päällikkö</p> <p>opinto-ohjaaja</p> <p>lehtorit</p> <p>erityisopettaja</p> <p>opintosihteri</p> <p>opinto-ohjaaja</p>	<p>arvioinnit neljän viikon sisällä jakson/ kurssin päättymisestä arvioinnit käydään läpi ryhmänohjaajan tunneilla jaksottain ja tarvittaessa opinto-ohjaajan johdolla muulloinkin puuttuvien opintosuoritusten suunnittelu ja toteuttamisen tukeminen työelämään tutustumiset HOPS tarkistus HOJKS seuranta tuki- ja erityisopetus, samanaikaisopetus/ohjaus opiskelijarekisteri/tilastot opintososiaaliset edut toimenpiteet, jos opinnot eivät etene henkilökohtaiset keskustelut, yhteydenotot huoltajiin läsnäolo-ohjeistus (kolme päivää poissa ilmoittamatta, niin ryhmänohjaaja ilmoittaa)</p>	<p>ov-kertymät opm:n tuloksellisuusmittari: keskeyttäneet ja eronneet –mittari (läänihallituksen kysely) opiskelijabarometri tukipalvelujen tarjonta ja toimivuus: opiskelijakyselyt eri vaiheissa opiskelijamäärä / opinto-ohjaaja / vuosi / kk / opiskelijatutor kurssiarvioinnit ja palautteet kurssien loppuvaiheessa keskeyttäneiden ja eronneiden jatko-suunnitelmat (laadittu yhdessä ohjaajan kanssa ohjauskeskustelussa)</p>	<p>Sedu Senuko KELA tilastokeskus LS:n lääninhallitus vanhemmat</p>

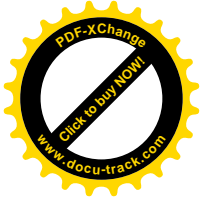
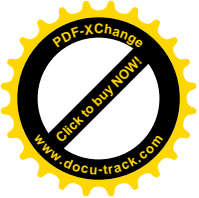

			ensin puhelimella sitten kirjeellä, on opiskelijalla 14 päivää aikkaa toimia muuten opiskelija katsotaan eronneeksi) tilastointi ja seuranta kaksoistutkinto-opintojen kirjaus ulkopuolisten opintojen kirjaus toppiohjeet ja näyttöohjeisto keskeyttävien/ eroavien ohjauskeskustelu		
3. Ammatillisen suuntautumisen ohjaus	<p>OPINTOJEN SUUNTAUTUMINEN KOHTI URAVALIN-NAN TAVOITTEITA</p> <p>opiskelijan edistymisen yksilöllisellä opinpolulla</p> <p>valinnaisopinnot</p> <p>työssäoppiminen</p> <p>näyttöjen, opinnäyte-työn ja työssäoppimisen yhdistäminen</p> <p>kaksoistutkinto</p> <p>työhön ja / tai jatko-opintoihin suuntautuminen</p> <p>ammatti-identiteetin vahvistaminen</p>	<p>ryhmänohjaaja</p> <p>toppiohjaaja</p> <p>opinto-ohjaaja</p> <p>koulutusalapäällikkö</p> <p>lehtorit</p> <p>ATK-tukihenkilö</p> <p>kv-vastaava</p>	<p>työssäoppiminen, tuettu toppipaikan hakeminen ja ohjaus topin aikana työpaikkaohjaajan kouluttaminen ja koulutuskansio</p> <p>puitesopimukset toppipaikoista</p> <p>näyttöjen arvioitsijoiden koulutus ja materiaali (tulossa)</p> <p>kv-työssäoppiminen valinnaisopintojen ohjaus</p> <p>ohjauskeskustelut</p> <p>ATK-tukipalvelut</p>	<p>palautteet valintojen toteuttaminen</p> <p>(Winhan hyödyntäminen työssäoppimisessa, näyttöissä ja opintojen seurannassa)</p> <p>toppikäiväkirjat osallistuminen ja menestyminen tapahtumissa / kilpailuissa (TAITAJA, Kulttuuri, ammatilliset tms. tilaisuudet)</p>	<p>Sedu</p> <p>Senuko</p> <p>toisen asteen oppilaitokset</p> <p>työssäoppimispaikat</p> <p>vanhemmat/huoltajat</p> <p>Skills</p> <p>kansainvälisyysverkosto</p> <p>SAKU ry</p>

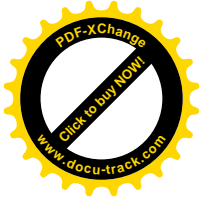
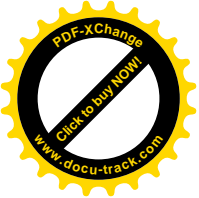
Opinto-ohjaus opintojen päättövaiheessa

OPINTO-OHJAUKSEN TAVOITTEET	TAVOITTEET JA SISÄLTÖ	VASTUU	MENETELMÄT JA MATERIAALIT	ARVIOINTI	VERKOSTO
1. Henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen ohjaus	<p>YKSILÖLLISTEN RATKAISUJEN TUKEMINEN</p> <p>vaihtoehtojen selkiintyminen – uskallus omiin ratkaisuihin osallisuuden lisääminen ”Ettei kukaan jäisi tyhjän päälle.” siirtymävaiheessa tukeminen asevelvollisuuden/siviilipalveluksen suorittaminen</p>	<p>opinto-ohjaaja</p> <p>koulutusalapäällikkö</p> <p>aikuiskoulutusvastaava</p> <p>ryhmäohjaaja</p> <p>erityisopettaja</p>	<p>elämänohjaus päättökeskustelut ja jatko-ohjaus vaihtoehtojen löytäminen yhteistyöneuvottelut tarvittaessa tuki-palvelujen järjestäminen kotipaikkakunnalla (tietojen siirto, taloudellisen tuen kartoittaminen) saattaen vaihto (erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan työllistymisen ja muun elämän tukeminen</p>	<p>mielekkään tekemisen löytäminen/sijoittuminen elämään (suunnitelma opintojen loppuvaiheessa työllistymistilastot opiskelijabarometri opm:n tuloksellisuusmittari: eroamisen mittarit (huom! negatiiviset eroamiset)</p>	<p>Sedu</p> <p>Senuko</p> <p>vanhemmat/hoitajat</p> <p>työvoimahallinto</p> <p>sosiaali- ja terveystoimi</p> <p>työelämä</p> <p>edunvalvojat</p>
2. Oppimisen ja opiskelun ohjaus	<p>VALMISTUMINEN tavoitteiden saavuttaminen</p> <p>perustutkinto</p> <p>yö-tutkinto</p> <p>neljännen vuoden opiskelu</p>	<p>ryhmäohjaaja</p> <p>opinto-ohjaaja</p> <p>koulutusalapäällikkö</p> <p>opintosihtööri</p> <p>toimistosihtööri</p>	<p>tutkintotodistus todistus suoritetuista opinnoista yö-kirjoitukset, opintosuoritusten tarkistaminen puuttuvien opintosuoritusten suunnittelu ja toteuttamisen tukeminen ilmoitus valmistuvista opiskelijoista lehtiin</p>	<p>tutkintotodistuksen saaminen suoritus-aika, opm:n tuloksellisuusmittari läpäisyprosentti ylioppilastodistusten määrä todistus suoritetuista opinnoista opintomenestys oppinäytetöiden stipendit</p>	<p>Sedu</p> <p>Senuko</p> <p>vanhemmat/hoitajat</p> <p>ylioppilastutkintolautakunta</p> <p>yhteistyöluokit</p>
3. Ammatillisen suuntautumisen ohjaus	<p>TYÖLLISTYMINEN TAI JATKO-OPINTOIHIN SIIJOITTUMINEN</p> <p>työpaikka</p> <p>jatko-opiskelupaikka</p> <p>KOULUTUSTA JA KYKYJÄ VASTAAVAN JATKOPAIKAN LÖYTYMINEN</p> <p>omalle alalle työllistyminen oman jatkokoulutuspaikan löytyminen</p>	<p>opinto-ohjaaja</p> <p>ryhmäohjaaja</p> <p>erityisopettaja</p> <p>toimistosihtööri</p> <p>rehtori</p> <p>koulutusalapäällikkö</p> <p>aikuiskoulutusvastaava</p> <p>viestintä- ja markkinointivastaava</p>		<p>opm:n tuloksellisuusmittarit: työllistymis- ja jatko-opinnot</p> <p>työllistymistilastot</p> <p>jatko-opintoihin sijoittuminen</p> <p>opiskelijoilta kerätty p alaute</p>	<p>Sedu</p> <p>Senuko</p> <p>työpaikat</p> <p>ammattikorkeakoulu</p> <p>yliopistot</p> <p>aikuisopisto</p> <p>työvoimahallinto</p> <p>oppisopimustoimisto</p> <p>alan ammattijärjestöt</p>

Opinto-ohjaus opintojen jälkeen

OPINTO-OHJAUKSEN TAVOITTEET	TAVOITTEET JA SISÄLTÖ	VASTUU	MENETELMÄT JA MATERIAALIT	ARVIOINTI	VERKOSTO
1. Henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen ohjaus	OSALLISUUDEN TOTEUTUMINEN syrjäytymisen ehkäisy	opinto-ohjaaja ryhmäohjaaja erityisopettaja	mahdollisuus jälkiohjaukseen	saatu palautetieto	työvoimahallinto sosiaali- ja terveystoimi opiskelijan lähiverkosto (vanhemmat, huoltajat, kaverit)
2. Oppimisen ja opiskelun ohjaus	OMAN ELÄMÄNPOLUN TARKENTUMINEN työelämä jatko-opiskelut	opinto-ohjaaja	mahdollisuus jälkiohjaukseen	saatu palautetieto	Sedu työvoimahallinto yritykset jatko-opiskelupaikat Seamk
3. Ammatillisen suuntautumisen ohjaus	KOULUTUKSEN VASTAA-VUUS TYÖELÄMÄN TARPEISIIN ennakointi alueellinen kehittäminen	Koulutusorganisaatiolla johtoryhmä kuntayhtymätasolla ”alakohtaiset kehittämissryhmät” lehtorit opinto-ohjaaja	yhteistyö ja vuoropuhelu työelämän kanssa yhteistyöneuvottelu	sijoittumiskysely ammatillisen koulutuksen tunnettavuus ja näkyvyys julkisuudessa	mediat maakunnan oppilaitokset ja työnantajat valtakunnallinen yhteistyö OPM ja OPH

LIITE 2. Vastuut ja työnjako Taidon ja kulttuurin oppilaitos
 TAIKUn opinto-ohjauksessa. (X=päävastuu, O=osallistuu toimintaan)

	rehtori	koulutusosalapäällikkö	opinto-ohjaaja	eriyisopettaja	ryhmänohjaaja	opettajat	Opintosihteeri	toimistosihteeri	Viest. ja mark. vast.	muu, kuka?
OPINTO-OHJAUS										
Opinto-ohjauksen suunnittelu ja koordinointi		O	X							
Opiskelijavalintaan liittyvä ohjaus (esim. hakijan opas, valinta-perusteet, joustava haku, vapaat opiskelupaikat)	X	X	X				O	O		
Niveltietojen vastaanotto			X	X						
Henkilökohtainen ohjaus			X		X	O				
Opinto-ohjauksen tunnit			X		O					
Oppimistestien toteuttaminen ja opiskelutaitojen ohjaus				X	O	O				
HOPS:n laadinta			O		X					
HOJKS:ien laadinta			O	X	O					
Uusien opiskelijoiden perehdytys ja ryhmäyttäminen			O	O	X					
Kesken lukuvuotta tulevien opiskelijoiden ohjaus			O		X					
Eroavien opiskelijoiden jatko-ohjaus			X		O					
Valinnaisten ja vap.valittavien opintojen valinta		X	X		O	O	O			
	rehtori	koulutusosalapäällikkö	opinto-ohjaaja	eriyisopettaja	ryhmänohjaaja	opettajat	Opintosihteeri	toimistosihteeri	Viest. ja mark. vast.	muu, kuka?
OPINTO-OHJAUS										
Osaamisen tunnustaminen		X	X		X	O	O			
Koulutusohjelman valinta					X	O				
Opintojen etenemisen seuranta			O		X		O			
Opintojakson sisältöihin ja suorituksiin liittyvä ohjaus			O		O	X				
Suoritusten uusimiseen liittyvä ohjaus ja neuvonta			O		O	X				
Jatko-opintoinfot ja ohjaus			X		O					
Työelämä tietous ja alan työkulttuurin vahvistaminen					X	O				
Lukio-opintoihin liittyvä tiedotus ja ohjaus		O	X		O	O	O			

	rehtori	koulutusosalapäällikkö	opinto-ohjaaja	erityisopettaja	ryhmänohjaaja	opettajat	Opintosihteeri	toimistosihteeri	Viest. ja mark. vast.	muu, kuka?
OPINTO-OHJAUS										
Opiskelijan oppaan laadinta	O	O	X				X			
Ryhmänohjaajien työn tukeminen	X	O	O							
Tukiopetuksen koordinointi	X	X		O						
Ohjaava koulutuksen ohjaus (ohjaaja)					O					X
Työssäoppimiseen liittyvä ohjaus					X	O				
Näyttöihin liittyvä ohjaus					X	O				
Kansainvälisiin asioihin liittyvä ohjaus (kv-koordinaattori)					O					X
Opiskelijarekisterin ylläpito		O	O		O	O	X			
Tilastointi		O	O				X			
Opiskeluoikeuteen liittyvä neuvonta ja ohjaus	X	X	X		O		O			
Opinto-ohjaukseen liittyvät hankkeet	O	O	X							
Opinto-ohjauksen seuranta ja arviointi	O	O	X				O			
	rehtori	koulutusosalapäällikkö	opinto-ohjaaja	erityisopettaja	ryhmänohjaaja	opettajat	Opintosihteeri	toimistosihteeri	Viest. ja mark. vast.	muu, kuka?
OPISKELIJAHUOLTO										
Opiskelijahuollon palveluista tiedottaminen	O	O	X	O	O		O	O		
Verkostoyhteistyö	O	O	X	O						
Oppilashuoltoryhmän jäsenyys (terv.hoit.)	X	X	X	X	O		O			X
Yhteydenpito koteihin	O	O	O	O	X	O	O	O		
Kotiväen illat (Kunnan edustajat)	O	O	O	O	O	O	O			O
Läsnäolon seuranta	O		O		X	O	O			
Eroamisten seuranta ja ennaltaehkäisy	O		X	X	O		O			
Elämönhallintaan liittyvä ohjaus			O	O	O					
Opintososiaalisiin etuihin liittyvä tiedotus ja ohjaus		X	X		O		O	X		
Yhteydenpito Kelaan, työvoimaan, sosiaalitoimeen ja muihin viranomaisiin		O	X				O	O		
	rehtori	koulutusosalapäällikkö	opinto-ohjaaja	erityisopettaja	ryhmänohjaaja	opettajat	Opintosihteeri	toimistosihteeri	Viest. ja mark. vast.	muu, kuka?
MARKKINOINTI JA TIEDOTTAMINEN										
Esitteiden ja ilmoitusten suunnittelu ja laadinta	O	X	O		O		X	O	X	
Puhelinohjaus		O	X		O		O	O		
WWW-sivujen ja info TV:n tietojen päivitys (ATK-tuki)	O	O	O		O	O	O		X	X

	rehtori	koulutussalapäällikkö	opinto-ohjaaja	erityisopettaja	ryhmänohjaaja	opettajat	Opintosihteeri	toimistosihteeri	Viest. ja mark. vast.	muu, kuka?
MARKKINOINTI JA TIEDOTTAMINEN										
Yhteydenpito tiedotusvälineisiin	X								O	
Messujen, avointen ovien ym. järjestäminen		O	O		O	O	O		X	
Yläkoulujen vanhempainiltoihin osallistuminen		O	X							
Yhteistyötilaisuuksien (esim. nuorisoverkosto) järjestäminen ja työskentelyyn osallistuminen	O	O	X	X						
Yhteistyö perusopetuksen kanssa	O	O	X	X						
Yhteistyö lukioiden kanssa	O	O	X							
Yhteistyö muiden ammatillisten oppilaitosten kanssa	X	O	X							
Yhteistyö ammattikorkeakoulujen kanssa	O	O	X				O			
Peruskoululaisten tutustumisjaksot oppilaitoksessa		O	X		O	O				
Yhteisvalintaan liittyvä tehtävät, esim. tilastojen laadinta, vapaista opiskelupaikoista tiedottaminen, opiskelupaikan vastaanottamiseen liittyvä neuvonta		X	X				X	X		
Sisäinen tiedotus (esim. viikkotiedote)	X	O	O		O	O	O	X	X	
	rehtori	koulutussalapäällikkö	opinto-ohjaaja	erityisopettaja	ryhmänohjaaja	opettajat	Opintosihteeri	toimistosihteeri	Viest. ja mark. vast.	muu, kuka?
MUUT TEHTÄVÄT										
Oppilaskunnan toiminnan ohjaaminen		X	O							
Tutortoiminnan ohjaaminen		X	O							
Ura- ja rekrytointipalvelut			(O)		(X)		(O)		(O)	